

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrierile neatruncate nu se voru primi decat numai de la corespundintii regulari si „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei a.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tacca timbrala pentru fiecare-cara publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Vatru, 18, Martiu 1870.

Amicii mei de principie, cunoscundu greutatile materiale, cari avusem a le intempana indata la inceputulu intrupindarii mele si cu cari m'am luptatu meru pana in diu'a de asta-di;

considerandu de alta parte necesitatea spriginirei unui organu de publicitate, cu devis'a chiara, facundu opusetiune resoluta sistemului inaugurat, — organu, carele intru combaterea acestui sistemu n'a siovaitu neei odata;

cunoscundu in fine, neajunsele mele materiale si pondulu nesuportabile alu deficitulu ce se ingreunase a supra-mi;

conduci de sentiemintele loru nationale si patriotice, binevoira a me imbarbatata atatu prin simpaticie manifestari de adesiune la principiile sustienute de mine, catu si, — afara de acesta spriginire morala, — a-mi surcurge intru neajunsele mele, adunandu pentru „Federatiunea“ ajutorie materiale, fara de cari asiu fi fostu silitu a sucumbe in mediulocu luptei ruinandu-me totu odata materialmente.

Vediendu eu acesta manifestare de sentieminte simpaticie, mie multu pretiuite, dar vediendu-le si esprese prin fapta, mai vertosu de la 18. Martiu 1869. (din'a condamnarii mele) incoce, am fostu impressiunatu aduncu, nemica inse nu potea egalá bucuri'a ce am sentitu si placut'a impressiune ce mi-a casunatu faptul, ca pre listele de colecte, alaturea cu numele bravei nostre intielegintie, am vediutu, emulandu, onorabilele nume a le coloniloru lui Traianu, a le filoru poporulu nostru, aducandu si ei oboliu loru spre ajutorarea organulu ce lupta pentru drepturile loru, cele inca nerecunoscute, dar neinstrainabile; viua dovada despre consciintia nationala a poporulu nostru. — Naivele dar subtimele observatiuni ale omeniloru d'in poporu faoute cu ocaziunea adunarii colecteloru spontane, si impartesite mie prin DD. Colectanti, mi-a storsu lacrimelme si sub marimea acestei impressiuni, lacremandu, am reinnoitu secretulu juramentu alu inimei mele: de a sacrificá pucinele si prea marginitele mele poteri spiretuale si materiale despre cari despuu, tote, laborea si chiaru vietia pentru interesele cele vitali a le poporulu romanu.

Cu asta ocaziune, si pana candu asiu poté publicá tote listele de colecte, veniu a aduce tributulu de recunoscintia publica ce detorescu amiciloru mei de principie si fratiloru mei de sange, pentru sucursulu materialu datu spre sustienerea diuariulu „Federatiunea.“

DDieu cu noi si cu santa caus'a coloniloru lui Traianu!
Alexandru Romanu.

Clubulu natiunali si stang'a extrema.

„Pester Lloyd“ de la 16 Mart. spune, dupa „Zastava“, ca „intre deputatii natiunali si stang'a (extrema) camerei ungueresci curgu negociatiuni cu privire la cestiunea de natiunalitate. S'a alesu spre scopulu acest'a unu comitetu constatoriu, de una parte, d'in DD. Iosifu Hodosiu, Ales. Mocioni, Svet. Mileticiu si, de alta parte, d'in DD. Edm. Kállay, Danielu Irányi, Ernestu Simonyi si Iosifu Madarász. Esti doui d'in urma au renunciatu d'a face parte in comitetu. Cei-alalti doui membri magiari au adoptatu punctulu primu alu proiectulu serburomanu, carele cuprinde recunoscerea diferiteloru poporatiuni natiunali ale Ungariei; au acceptatu, mai departe, principiulu, ca limb'a majoritatii locuitoriloru se fia limb'a loru oficiala, nu in urm'a alegerei, ci numai d'in caus'a majoritatii“ (se intielege, ca numai in comune, districte si prefecture.)

Nu potemu prognosticá rezultatele finali ale negociatiuniloru d'in cestiune; nu scimu cu ce pretiu „clubulu natiunali“ aru poté inchia cu pucini magiari d'in estrem'a vre-unu pactu in cestiunea nationale; nu cunoscemu si, prin urmare, nu potemu apretia garantiile si prospectele ce „clubulu natiunali“ si-le promite prin inchierea pactulu respectivu. Ce scimu este, ca magiarii d'in camer'a pestana, cei d'in drept'a ca-si cei d'in stang'a si mai alesu d'in stang'a extrema, n'au datu nice unu semnu de buna voiintia pentru causele natiuniloru nemagiare ba, in ingamfat'a loru omnipotentia, au lovit, la tota ocaziunea, in noi si in interesele

nostre, au lovit de la inaltimea tribunei legislative, au lovit prin diuarielme loru si au lovit prin arbitriulu loru esecutatu prin legi si ordinatiuni direse de man'a libera si liberala a guvernulu magiaru.

Deci, daca este adeveratu, ca venitoriulu nu este alta ce decatu una reflexiune a trecutulu, prospectele nostre, in cestiunea pactulu d'intre natiunali si magiari, nu ne facu se speramu, ca mistuentele deputatiloru natiunali si negociatiunile atinse mai susu voru produce fructele dorite, — cu tote ca precum pusetiunea geografica si etnografica a elementulu romanu si magiaru pretinde de la noi, dorimu si vremu, ca magiarii se incete d'a merge pre calea fatale a suprematiei, nedreptatii si a magiarisarei; dorimu si vremu, ca ei se respecte drepturile natiunei romane si autonomi'a Transilvaniei, se respecte si se observe, in tote faptele loru, principiile de egalitate, libertate, equitate si fratietate adeverata: ca-ei numai pre calea acest'a si numei prin mediu-locele aceste voru ajunge a vedé realizata intre noi si d'insii legatur'a de amicitia si iubire — conditio sine qua non a esistentiei si prosperitatii elementulu magiaru, isolatu intre cele doue mari elemente puternice si assimilatorie.

Poterea fisica asta-di este in man'a magiariloru: ei potu se o cercite spre binele comunu alu nostru si alu loru seu spre daun'a si stricatiunea comuna a nostra si a loru si mai alesu in detrimentulu venitoriulu loru: aléga-si.

Pre candu deputatii natiunali observa parol'a neutralitatii in cestiunea pensiunarei honvediloru d'in 1848—9 si pactéza cu magiarii d'in stang'a extrema, pre atunci — este bine se scimu — organulu deputatiloru magiari d'in stang'a extrema, „Magyar Ujság“, insulta, in nrulu seu de la 17. Mart., pre eroulu martiru alu natiunei romane, pe nefericitulu Avramu Iancu, numindu-lu „agitatoru.“ Eca ce dice acelu organu magiaru:

„Avramu Iancu, cunoscutulu agitatoru valacu, — de siguru n'a crediutu, ca va fi reprezentatu candu-va, inca in vietia, pre scena. Acest'a inse s'a intemplat in Cinci-Beserice (Pécs); docentele Aloisiu Ruzsinszky au cantatu faptele lui eroice, intortocate intr'o cronografía — si, intr'adeveru, facea mai intieptiesce, deca, in tempulu petrecutu cu scrierea acest'a, facea ce-va lucru mai intieptu!“

Respingundu dupa meritu insult'a si despretiulu ce respira d'in cuvintele „diuariulu magiaru“ asup'a martirulu natiunei romane, deschiaramu, ca nu asceptamu de la scrietorii magiari se face eroiloru si martiriloru romani si fapteloru loru panegirice seu apoteose, departe suntemu d'a ave acesta dorintia neindreptatita; ce potemu inse pretinde si pretendemu cu totu ad'insulu de la ei si de la ori-si-cine in lume este, ca se nu-i insulte si batu-jocuresca. B.

Unii d'intre betranii nostri.

Quidquid agis, prudenter age, et respice finem.

De-si cuprinsu cu alte multe afaceri, amu domnu d'in Pest'a, precum se vede, venerabile prin „betranetiele sale,“ si-tiene de detorintia patriotica a face cunoscutu „Gazetei Trans.“, Nr. 17, unu evenimentu care pote va face epoca in anale vietiei nostre natiunali — adauge, cu ironia, betranulu nostru respectabilu. Acestu evenimentu, se intielege, nu pote fi altulu decatu in ceputulu seriosu si regulatu pentru realizarea unui teatru natiunali.

Daca conformu assiomei: In senibus consilium, „betranulu“ corespundinte ar' fi adusu contr'a infiintiarei teatruulu romanu argumente dictate de ratiunea unui betranu si ar' fi combatutu cu sange rece, cestiunea teatruulu precum se cuvine unui betranu incaruntitu prin studie si esperientia, amu fi fostu multumitori betranulu pentru consilielme sale intiepte si pote, fiindu convinsi de sinceritatea si bunetatea loru, le amu fi si primitu. Inse betranulu nostru, uitandu-se de respectulu ce detoresce eta-

tii sale, crede ca insultele si batu-jocurile personale sunt argumente destulu de puternice pentru a nimici ide'a infiintiarei unui teatru natiunali d'in coce de Carpati; asié dara inainte de tote corespundintele nu cerca a combate ide'a teatruulu prin argumente sanetose ci prin insulte personale.

Eca argumentele corespundintelme venerabilu: „Cine-va — dice elu intr'unu locu — scriendu pote una piesa teatrale, comedia ori drama, desfetandu-se in fetulu seu celu frumosu, a venitu la convingere, ca nu e folosu si nu aduce neei una placere a scrie piese teatrale romanesce, daca nu le poti dá vietia pre o scena romanesca! si inca, vrendu nevrendu, merse mai departe si se nascu in elu „ide'a teatruulu natiunali.“ Asié mi-initipuisem eu, ca s'a nascutu ide'a teatruulu. — Ide'a acest'a capeta aripi, s'boru in tote partile locuite de romani (sic) si acesti-a insetati de o placere asié sublime strigara cu una gura: teatru natiunali! teatru natiunali! si (nemica alta era materia de conversare, intre intielegintii (teneri) romani, si de scriere, in foiele redigate (era) de (teneri) romani.“

Asié graesce intieptiunea betranulu nostru venerabilu! Cine nu este petruncu de adeverulu acestoru argumente sanetose? Cine nu este convinsu, ca betranulu nostru este intieptu, domolu, umanu. si ca intielegintii (teneri) romani si foiele redigate (era) de (teneri) romani, cari au desbatutu cu sange rece ide'a infiintiarei teatruulu natiunali, sunt de despretiuiti si de insultatu?

Corespondintele, continuandu, dice apoi ca intielegintia romana d'in Pest'a a tienutu in 29/febr. una conferintia in caus'a teatruulu natiunali; ca intielegintia tenera adunata in numeru mare a eruptu in „se traiesca“ entusiastice (betranulu nostru corespundinte este aci destulu de nedelicatu dicundu: La unii li place a scrie „freneticie,“ inse cu tote ca aici s'ar' potriv acesta expresiune — adauge elu — nu o-a intrebuintatu, pentru ca i este uritu de ea); mai departe, avendu, precum se vede, una buna mesura de umoru, totu corespundintele nostru betranu dice ca, daca ar' fi vorb'a numai de a dori fara a cugeta, apoi elu ar' dori ca se face d'in fiecare romanu economu cate unu consiliariasiu si se-i dea cate una carutia cu patru cai, ca se nu se ostenesca mergandu la lucrulu celu greu de campu; aceste si mai multe ar' dori corespundintele betranu pentru romani, daca dorirea ar' fi de ajunsu pentru a poté fi romanu bunu si natiunaliistu mare; apoi si-esprime indoieia despre potintia infiintiarei unui teatru natiunali in tempulu de facia! si, prin urmare, elu este silitu a-si trage totu sucursulu de la una intrupindere, despre a carei-a realizare elu cu totulu se indoiesce.

Apoi, in lipsa de mai multu umoru si venindu-si in ori, dice, ca inainte de tote se ne cascigamu cele necesarie, apoi cele folositorie si numai in urma cele jucunde! Asié de esemplu, mai antaiu societati de lectura, de conversare, de prinderi in musica vocale si instrumentale, declamatiuni, represintarea unoru piese mai mice in cortele private, scole poporale, de mediu-locu si mai inalte, de cari d'in urma nu avem nici un'a; afirma apoi ca trebuie multi bani pentru unu teatru; ca omenii s'au si cam saturatu de conferirile cele multe spre scopuri, d'in cari multe nu s'au realizatu si banii s'au dusu totu-si pre aci incolo; se asceptamu tempuri mai bune; daca chiaru voimu se ne desfetamu in productiuni, apoi se chiamamu candu si candu societatile teatrale d'in Roman'a; doresce ca elu se se insiele si se ne ajutore Ddieu, — de-si si-trase mai in susu totu sucursulu de la acesta intrupindere; in fine, se teme ca alergamu dupa lucruri cari nu le potemu ajunge, si neglegemu ce'a ce mai usioru amu poté si ar' trebui se grigimu si se cultivamu!

Nu ni amu propusu a trata, cari sunt tore buintiele nostre necesarie, folositorie si in urma ele

j u c u n d e. Insemnămu inse afătu-a, că noi ni vom dá concursulu nostru posibilu afătu la infintia-rea de societăți de lectură, de reuniuni musicali, de scole populare, de midi-locu și superiori, academie etc., câtu și la infintierea unui teatru romanescu d'in coce de Carpati. Corespundintele nostru betranu se sparia de contribuiri cele multe de bani, d'ntre cari multe n'au avutu nece unu resultatu. Intrebămu, pentru ce corespundintele respectabilu nu-si implinesce „detorinția patriotică“ de a cere sema de la toti acei-a, cari au dilapidatu banii conferiti pentru afătea și afătea scopuri nercalisate. Eră bine, dacă faceă această; lu asigurăm, noi inea l'amu fi ajutoratu in implinirea „detorinției sale patriotice.“ De altmintrea „Omne initium durum.“ Asié este și cu teatrul romanesc. Nu este vorba, că se potemu noi conferi in tempu de unu anu séu doi nu sciu câte milioane; nu, această, scimu bine, este cu greu dacă nu chiaru imposibilu; fără este bine dacă se face inceputulu câtu mai curendu, și apoi preste 30—40 de ani se pote că teatrul va fi infintiatu. Séu dora sé așteptămu, pana ce „betranulu“ corespundinte va vedé de bine a face elu inusu și una propunere pentru infintierea teatrului romanu? Inse elu pote sé mora asta-di mane, și sé duca in gropu cu sine propunerea sa. Ace'a ce e și mai curiosu inse este, că „betranulu“ corespundinte a tacutu pana ce s'a desbututu, de 5—6 lune incoce, cestiunea teatrului romanu prin diurnale redactate de „tineri“ romani, și asta-di, candu s'a facutu unu inceputu seriosu și regulatu pentru realizarea ideei, i-a venitu in minte a condamnă inceputulu seriosu alu realizării. Pentru ce n'ai impedecatu reulu la tempu, Dle corespundinte betranu? Pentru ce n'ai combatau prin suaturile DTale intiepte ideele ratecite a le acelu intieleginti (tineri) romani cari, in orbi'a lor, a datu publicității una idea neexecutabila, precum credi DTa asta-di? Noi cei „tineri“ asié credemu, că Dnulu corespundinte „betranu“ eră multu mai intieptu dacă, in implinirea detorinției sale patriotice, ar' fi abatutu pre intielegintii (tineri) romani de la ide'a lor ratecita, adeca infintierea teatrului romanu. De altmintrea betranulu nostru intieptu ar' trebú sé scia, că natiunea serbesca d'in Ungari'a este multu mai mica decâtu natiunea romana d'in Transilvani'a, Ungari'a și Banatu, și cu tote aceste are unu teatru natiunalu in Neoplant'a; ar' trebú sé scia, că chiaru și unu diurnalu strainu „Der Osten“ (nu scimu dacă e redactatu de intieleginti „tineri“ séu „betrani“ germani) a salutatu ide'a infintierii unui teatru romanu d'incoce de Carpati. Inse corespundintele betranu și intieptu n'a vedutu, n'a auditu, n'a cetitu nimica; séu dora crede că foiele redactate de intieleginti (tineri) romani sunt numai glume și copilărie spre desfatarea Domniei Sale și că Dsa, fiindu betranu, are totodata privilegiulu de a fi intieptu? Noi venerăm și respectăm betranetiele sale, inse de asta data n'a doveditu că Dsa inea se tiene de acei betrani, despre cari se pote d'fca, că: In senibus consilium. Nu, Dle corespundinte betranu, că-ci DTa nu ti ai implenitu detorinția patriotică cu blandeti'a și serioșitatea, ce se cuvine unui betranu; nu, pentru că DTa afirmi, in unu modu vatematicu și insultatoriu, că aplausele intielegintiei tenere romane la propunerea Dlui Misiciu s'aru fi potutu numi mai bine „frenetice“ decâtu „entusiastice.“

Noi cesti „tineri“ potemu dá chiaru și suaturu corespundintelui „betranu“ d'in Pest'a; a nume: sé nu condamnă Dsa una idea d'in singur'a cauza că este sustienuta de intieleginti „tenere“ romana și de foie redactate éra-si de intieleginti „tineri“ romani, că-ci intieptiunea, prudinti'a și sciinti'a nu sunt proprietate esclusiva a fi-carui betranu; că-ci intieleginti'a este intieptiunea in ori si cine, fia tineru, fia betranu; că-ci unele foie redactate de intieleginti tineri romani si-potu implenit detorinția de multe ori mai bine decâtu nisce „consiliariasi“ cari, pote, au fostu in tota viet'i'a lor servili și s'au tereitu inaintea stapanilor lor; apoi nu creda corespundintele „betranu“, că noi intieleginti cei „tineri“ romani aspirăm a deveni, in ori-ce impregiurări, nisce „consiliariasi“ de ai Dnului Sale, ci vomu preferi totu-de-un'a a remané opincari și a ne impleni detorințiile nostre de intieleginti „tineri“ romani. Ai intielesu, Dle corespundinte „betranu“, ace'a ce tispunu intielegintii „tineri“ romani?

In fine, vomu mai spune corespundintelui „betranu“ d'in Pest'a că, dacă s'ar fi prezentatu la conferinția adunata in 25/10 febr. in caus'a teatrului romanu, ar' fi potutu vedé, că presiedintele de etate alu conferinției a fostu venerabilulu betranu Gavielu Mihali, septemviru și barbatu cam de 60 de ani; că, afara de intieleginti'a tenere

romana, au fostu de fatia (mai toti intielegintii betrani și deputatii romani d'in Pest'a; apoi mai scia inea corespundintele „betranu“ alu „Gazetei Tr.“) că prin corespundinti'a sa a facutu unu reu servitiu intielegintiei betrane romane d'in Pest'a, că-ci noi-amu poté insfă cu numele pre toti acei trei-patru (numai trei-patru) „betrani“ romani d'in Pest'a, cari, cuprinsi cu multe alte a faceri, n'au potutu sé se infatisiedie la conferinția adunata in caus'a teatrului romanu; séu dacă corespundintele nostru „betranu“ a fostu de fatia si n'a avutu curagiulu de a observá la propunerea Dlui Misiciu, primita unanimu: „ei bine — da vedi că ast'a, — da vedi că ceea,“ precum se esprime Dsa in limb'a sa umoristica, apoi de ce se imbuldiesce la „Gazeta Trans.“ cu corespundinti'a sa plina de insulte și de batujocuri contra intielegintiei (tineri) romane, și contra foielor redactate (éra) de (tineri) romani cari, emitendu și spriginindu ide'a infintierii teatrului romanu, n'au insultatu pre nimcne, și asié nece pre Dlu corespundinte „betranu“? Si de ce Dlu corespundinte serie neadeveruri, cari nu convinu nece decâtu betranetielor sale, pre cari noi le venerăm și respectăm cu tota fragedimea animei nostre tinere?

Dacă Dlu corespundinte „betranu“ ar' fi observatu bine assiom'a Dsale: Quidquid agis, prudenter age, et respice finem; dacă ar' fi tratatu cestiunea teatrului romanu asié precum se cuvine, fără de a mestecá sarcasme și insulte contra intielegintilor (tineri) romani și contra foielor redactate (éra) de (tineri) romani; apoi, lu asigurăm, nu ar' fi fostu silitu sé asculte aceste prelectiuni de la

Unulu d'ntre intielegintii (tineri) romani.

D'in comitatulu Albeidesu ni se scrie că acolo (preste putienu se va alege deputatu in loculu lui Bartina, care a moritu; éra apoi corespundintele adange: Este unu secretu publicu, că in an. 1869 in câte-va cercuri electorali „conducatorii intieleginti“ ai poporului si-batura jocu de conclusele d'in Miercurea, pentru că togmai in butulu acelu-a amagira și silira pre alegatorii romani ca sé ie parte și sé alege totu Deákisti, cari fara romani nu aru fi reesitu in multe locuri. Tocma asié se va intemplá si acuma in acelu comitatu petecitu, pentru că trei ampliatiei romani, apoi unu notariu d'in satulu Galati si unu bietu de popa d'in W. luera orbescé pentru ca sé duca pre romani la urna și sé alege, ghiciti pre cine? pre secuulu Lázár Mihály, cunoscutu forte bine romanilor d'in tiran'ele lui de la an. 1849, cadutu in feliori de cercetări și unulu d'in corifeii companiei deputatilor Császár și Benedek, cari luera pentru desfintierea districtului Fagarasiului și cari au elocitu și mintiunile cuprinse in interpelatiunea cea necalificabila a lui Császár.

De nu se voru retrage și asiedia acei romani intriganti și mituiti; de voru cutezá sé duca pre omeni la urna cu sil'a, precum s'a intemplatu in anulu trecut, li se voru publicá numele, pentru ca sé-i scimu cu-totii, atātu pre dinsi câtu si pre acei-a, cari i punu la cale de la Clusiu și de la Sabiu. Dacă politic'a passivității nostre ar' fi fostu esecutata preste totu pre terenulu electoral cu credinti'a și lealitate, atunci rezultatele aru fi degiá cu totulu altele. Asta-di inse chiaru Deákistii, vorbindu in conversatiuni private, nimescu poltroni miserabili pre toti romanii, câtu au luatu parte la alegerile lor, și si-batu jocu de acea lipsa de disciplina și solidaritate.

Sé avemu grige dacă, ca adversarii și inimicii nostri sé nu ne batu-jucuresca cu epitelete de poltroni și miserabili d'in cauza că nu avemu nece afătu taria morale, ca sé tienemu la ace'a ce amu decisu noi in sine in Conferinția de la Miercuri-a, adeca passivitate absoluta fatia cu diet'a Ungariei.)*

Clusiu, 13/3 1870 st. n.

Zsig'a bácsi prin Ardealu, — mobilele dietei d'in Sabiu, — senatele scolastice, — unu tribunu romanu ca vice-spanu magiaru, — societatea romana de lectură d'in Clusiu.

Am espusu una suma de obiecte de osebita natura; nu face nemica, le voi atinge tote pre rendu.

„Federatiunea“ amintise despre caletoria in Ar-

*) Ne rogăm de toti corespundintii nostri d'in Transilvani'a, ca sé nu intardie a ni tramite spre publicare numele totoror acelu romanu, cari luera contra concluseru Conferinției d'in Miercurea, pentru ca posteritatea sé-i cunosca. Red.

dealu a deputatului Naseudeniloru celu cu doue voturi. Acésta caletoria a fostu la inceputu forte misteriosa, — dupa-ce inse se alese de deputatu avocatulu Cseri in cerculu Monorului d'in districtulu Naseudului, nu mai eră nice unu secretu, cum-cá dlu Sigis. Poppu pentru ace'a se dusesé, séu mai bine disu, fi tramisu la Naseudu tocma pre timpulu acestei alegeri, ca sé mediolocésca alegerea numitului avocatulu de deputatu, cu afătu mai tare, că-ci caletorindu cătra Naseudu prin Clusiu, dlu Sigis. Poppu a sioptitu unoru omeni, cumcá unulu d'ntre scopurile caletoriei sale la Ardealu este, ca sé recomende de deputatu alegatorilor d'in cerculu Monorului pre unu barbatu harnicu. Pricepemu acuma, că acelu-a eră avocatulu Cseri d'in Pest'a, pre care, de sine se intielege, lu-cunoscu și copii in districtulu séu de alegere. Disei, că unulu d'ntre scopurile dlui Sigis. Poppu eră mediu-locirea alegerii acestui magiaru de deputatu romanu, acum inse incepu a fi cunoscute și alte misiuni de a-le dlui Sigis. Poppu. Anume, am auditu de la mai multi, cum că dsa, cu ocașiunea trecerii prin Clusiu, s'a laudatu cu ace'a, că ministrulu de justitia l'a tramisu la Ardealu, ca sé-si castige prin dsa cunoscinti'a despre aci Romani, cari aru fi apti de-a fi aplicati cu ocașiunea organizării justitiei, ca judecatori la nouele tribunale. Se spune, cumcá dsa a aretatu și una scrisore autografa a ministrului de justitia, prin carea i se incredintieza compunerea listelor despre cei ce aru fi de-a se aplicá la tribunale. Nu scimu in câtu sunt genuine acreditivele dlui S. P., dar' atăta este adeveratu, cum-cá dsa a amblatu numai drumulu Clusiniului, Gherlei, Deesiului și alu Naseudului, pre care cale greu credu ca sé-si fia potutu castigá cunoscinti'a totoror Romanilor d'in Ardealu, cari sunt apti de-a fi aplicati la tribunalele infintiande. Că in drumulu séu cătra Naseudu a aretatu cui-va acreditiv'a sa, nu scimu, — nu ne indoim inse, că in Naseudu va fi aretatu-o si acolo va fi si compusu una lista, d'in posturile cele mai de capetenia, pre la judecatorie, . . . cele-lalte se intielegu de sine. —

Mobilele dietei d'in Sabiu, transportate la Clusiu, cu ocașiunea dietei d'in 1865, nu de multu se vendura pre calea licitatiunei in piati'a Clusiniului, — tota lovitur'a de doba, se pareă că vré a publicá „finis athonomiae Transilvaniae.“

Senatele scolari ale comitatelor inaintezal prin Transilvani'a pré putienu scopurile legei de instructiune, se pare că bravii Romani d'in comitatulu Albei inferioare sunt cei mai activi pre langa legea de instructiune publica, pentru-că, dacă sum bine informatu, in siédinti'a prima a senatulu lui scolaru alu acestui comitatu, tienuta in Aiudalu pre candu membrii Romani, ha si Unguri, in alte comitate, d'in interesu confessionalu, dacă nu d'in alta cauza, — denegara depunerea juramentului normatu in instructiunea ministeriale, in Albia infer. Romanii civili si bescricani, jurara unguresce, — vreu sé dice in limb'a magiara. Nu scimu d'ino Blasiu fostu-a cine-va acolo, dacă atăta este adeveru, că vice-inspectorulu, dlu Augustinu Pappu pre acelu timpu eră si protopopu, cele-alalte apoi éra se intielegu de sine. In ver'a anulu trecut, fiindu denumitu de vice-inspectorulu scolaru in acestu comitatu Teofilu Hosszu, vice-comitele d'in cottu in Clusiuului, in loculu lui se alese de vice-comite Petru Ajtai d'in campi'a Transilvaniei, unu unguru, dacă crescutu intre poporu și si altminteru unu omu, care se intereseza de sortea poporului. La alegere, dupa-ce romanu nu eră candidatu, Romanii inea votara pentru acestu-a, éra nu pensu alu doilea candidatu unguru, Siko. Pote votuile Romaniloru facura de P. A. a reesitus. Dacă sé vedi! — Romanii numai necasu i facuru lui Ajtai, cu voturile lor, că-ci dupa cum ni spune „M. Polgár“, Ajtai a fostu in 1848 tribunulu romanesc, și prin urmare, dupa-ce rivalulu séu Siko a descoperitu acestu oficiolatu, primu A. P. invitatiune, că séu sé se purifice, séu sé abdica de oficiu. Cum s'a purificatu Ajtai, nu ni este cunoscutu, dar' totu „M. Polgár“ ni spune, cum-cá acésta cauza s'a sinitu intre concerenti cavaleresce. Ce cavalerismu s'a desvoltatu intre honvedulu acuatoriu și intre tribunulu acuatoriu, estu inea unu secretu. Totu secretu este inea si acésta că invinsu-a ore tribunulu séu honvedulu, acésta inse remane lucru caracteristicu, că unu frate alu lui Ajtai, — totu „M. Polgár“ scrie, — a fostu honvedu, s'a luptatu pentru tiera, — fratele séu inea n'a facutu alta, — sé nu pricepe pentru-cé este persecutatu fratele séu chiaru de ar' fi fostu tribunulu romanu, pre candu alti tribuni si conducatori de ai Muscaliloru siédu in ministeriu?!

In Clusiu s'a infintiatu, in anulu 1861, una societate romana de lectură, — acésta a inffloritu ore-candu-va si a adunatu un

bliblioteca frumoasă și membrii ei prelungă acea
citeau diariile române într-o chilie din casele
prochiei gr. cat. de aici, țineau disertații dese
spre materie din osebite ramuri științelor.
Că această societate este în decadere, membrii ei nu
lătescu țasele, disertațiile au încetat, comite-
lu societății, în loc de-a ține în fiecare lună
te una ședință, se adună foarte rar, — la
ședința generală publicată pe 3 Martiu a. c.
a înfăcișat numai trei membri, ceilalți au
ositu d'impreună cu președintele și secretariul.
Progresu minunat! Asta-data numai atât. X

Cuventarea dlui Em. B. Stanescu

căștiunea pensunării Honvédilor magiari din
1848—9,

(ținută în ședința de la 12 Mart.)

(Fine.)

Ca omu, me plăcu în ainea faptelor glorioase ale unui
onvéd; dar' nutrescu totu asemenea sentimente și facia
n apertorii patriei și națiunii mele; așeptu pentru ei
emene respectu și din partea altora; pentru că, de-și
ptele de libertate din Americă au fostu gigantece,
tu-si luptele honvédilor din Ungaria și ale eroilor
ostri din Transilvania, prelungă tota „modicitatea“
bru, au fostu mai gigantece, din cauză, că aveau d'a
adură lipse mari și numeroase.

Vău plăcutu a dîce: Să aruncăm velu asupra
trecutului! Eu încă dîcu această; dar' dorescu totodată,
să învîțăm din exemplele trecutului. Trecutul ne a
șvetiatu, în fine, că — fire-amu noi de ori-care naționa-
litate — totu avem una sorte în patriă comună; avem
șe apărăm în comună această patriă în contră inimiciloru,
la ei interni și externi, și în contră toturor
pericloru; căci, de-și nu vrem să marturisim
priatu, simțim înse în inimă noastră și mîntea sanetosa
prevede și șcie, că există unu inimicu strainu,
unu colosu, carele ne amenință pre totu cu periculu pe-
ririi. Și, dacă vrem să luăm în dreapta considerațiune
constelațiunile nostre de stat, nu trebuie să recurgem
la armă insultațiiloru, ci trebuie să stîrnim în noi, cu
ori-ce prețu, sentimentulu simpatiei și să înlăturăm
politică provocatoria. (Aprobare.)

Din cuvintele capilor principali ai stăngei am în-
țelesu, că ei nu voiescu a face aci căștiune de partita.
Este foarte claru, că, după cele premise, nu potu să dau
dreptu afirmațiiloru lor; pentru că, dacă proiectulu de
concluzu alu stăngei propune numai ajutorarea honvédi-
loru ungureni, a vedurilor și orfaniloru acoloru-a;
dacă d-loru au uitatu pe vedurile și orfanii eroiloru ce au
operatu existința națională din țierele sorori ale Ungariei;
laca ei voiescu să ajutore numai pre eroii invalidi din 1848—9
i unei părți a statului: atunci propunerea lor se pote
onsideră cu dreptu cuventu de una căștiune de partita;
pentru că satisface numai una partita și nu pre totu acei
e au facutu parte din luptele dela 1848—9. (Aprobare
i drept'a.) Din această cauză nu potu să spriginescu pro-
punerea stăngei.

Intelegu înse, onorab' drépta, că, nevoiindu să pri-
nti propunerea stăngei, trebuie să aveți ore-cari conside-
rațiuni politice, și n'afflati de bine a le descoperi înaintea
amerei, ca vulgulu profanu să nu-si pota dá parerea
supra loru. Dar eu credu că, în una camera constitu-
țională, sinceritatea se pote observă în tote căștiunile, că-
i alta-cum nu potu să întielegu imunitatea. Sum con-
insu, că veți lucră din tote poteriile pentru d'oborirea
proiectului de concluzu, dar' sum convinsu de alta parte
i despre această, că nu respectarea naționalităților este
otivulu ce ve îndemna să procedeti estu-modu; motivulu
leveratu este, că guvernului din Vienă nu-i place pensuna-
a honvédiloru din 1848—9; pentru că, precum a dîsu
condeputatulu meu, Miletics, creatorii trebe-
ru „comune“ nu vreu să sântioneze revoluțiunea prin
riginirea honvédiloru din 1848—9. Este lucru dorerosu,
laca termometrulu politicu, cu privire la cauzele nostre in-
rne, încă este totu în Vienă; dar' esperința ne învîțiaz;
elul este intru adeveru în Vienă. Eu sum deputatulu
nopoloi; acolo locuescu romani și unguri; mi-parașeu,
i onorab' drépta se încerca, prin motivațiunile sale, să
șite pe poporulu magiaru contră naționalitățiloru și vice-
ersu. Mie mi-ar plăc, ca să vedu consolidandu-se fra-
starea nu numai în cerculu meu electoralu, ci în tota
ștră și să nu se inversiune una parte contră celeilalte.

Bine a dîsu Dlu Aristide Mátyus că luptă onorab-
epte nu este lupta de argumente ci lupta de preteste.
identia și sinceritatea, ori care din doue, aduce cu
ie, ca drépt'a să aiba unu argumentu ore-care pentru
otivarea reiectarei proiectului de concluzu: binevoitiți a
f cu elu la lumina; dar trebuie să respingă tote insinuați-
ile facute cu privire la naționalități. Nu voiu să primescu
otivulu, că drépt'a, numai din respectu cătra romani, șerbi
i. combate pensunarea honvédiloru din 1848—9, nu-lu
tu primu din cauză, că ea, drept'a, are încă omnipotin-
a d'a votă această ce vre, și pentru această n'are trebuin-
de argumente nice de respectarea naționalitățiloru. Ea
primu și proiectulu din căștiune, dac' n'are existe unu
eresu latentu, care o împedeca.

Cand deputatii naționali au prezentatu proiectulu
de lege pentru naționalități, ati avutu ocașiunea d'a satis-
face pretensiunile naționalitățiloru precum ati avutu-o candu
s'a facutu legea uniunii Ardealului; dar ocașiunea vi-s'a
datu de multe ori și ati potutu multiamă celu pucinu une-
le d'în pretensiunile naționalitățiloru, asié d. e. candu
s'a cerutu o sumă anumită pentru șfundarea unui teatru
romanu și alt'a pentru înființarea școliloru [secundarie
cu respectu la naționalități. Onorab' drépta înse a tacutu
atunci, căci interesulu ei n'a pretensu să vorbésca. Acum
înse, candu are trebuința de scutu, provoca căștiunea de
naționalitate. Dreptu-ce, nepotendu primu proiectulu de
concluzu în form'a ce o are, trebuie să dechiaru totodată,
că nu voiu să votezu contră lui ci, cu privire la meritulu
căștiunei, voi u r e m a n é n e u t r a l u. (Aprobare în
stang'a.)

Cameră reprezentantiloru Ungariei.

Ședința de la 15 mart.

Președinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll.
Din partea guvernului au fostu de facia ministrii: Col.
Bede Kovics, c. Iul. Andrássy și Ștef. Gorove.

După autenticarea procesului verbalu alu ședinței
ultime, președintele pune pre biurulu camerei mai
multe petițiuni, cari se tramitu la comisiunile res-
pective.

Notariulu Colom. Széll cetesce raportulu comi-
siunei economice relativu la bugetulu camerei pentru
lun'a lui martisioru. — Se va țipari și pune în debate-
rea camerei.

Paulu Ordódy raporta, că comisiunea
verificatoria a verificatu alegerea deputatului Ladis-
lau Korizmicș, rezervandu-se terminulu legale de
trei-dieci zile pentru presintarea protestelor ce s'aru
face contră alegerei lui. — Se admite în secțiunea 6.

Iul. Kaucz, raportandu în privința pro-
iectelor de legi ale ministrului de finanțe, transpuse
comis. financiarie spre consultare, recumenda camerei
primirea lor. — Se voru țipari și pune la ordenea
dilei.

Trecundu-se la ordenea dilei, se suscepe debatarea
speciale a supra recerintelor estra-ordinarie ale minis-
terului pentru apărarea țierei. Se voteza titlulu I, preli-
minatu cu 82,000 fl., titlulu 2 cu 16,400 fl.,
titlulu 3 cu 107,500 fl., cu totulu 205,900 fl.
v. a. — Se adopta, mai departe, milionulu remasu din
bugetulu pentru an. 1867, care, conformu dorinței minis-
trului pentru apărarea țierei, s'a trecutu în estra-ordina-
riulu bugetului pentru an. 1870, și cu această sa ter-
minatulu debatarea a supra bugetului pentru apărarea
țierei.

Se pune în debatarea camerei raportulu deputati-
nei regnicolare în afacerea fiumană. Acestu-a conține
negociațiunile decurse între membrii croati, fiuman și un-
guresci ai deputatiunei regnicolare; precum se șcie, ne-
gociațiunile aceste n'au avutu neci unu rezultat, din
cauză că membrii croati ai deputatiunei nu au voitu să
se abata de la bas'a ocupata în căștiunea această. În
atari împregiurări și din cauză că în urm'a depunerii
mandatelor a trei membri croati, a fostu imposibile con-
tinuarea negociațiiloru, deputatiunea regnicolară s'a
vediatu indemnata, a primu provisoriuulu proiectatu de
membrii croati și să propuna camerei, ca această să în-
vite ministrulu pentru a se ingriji despre administrați-
unea afaceriloru comerciale și marine, neamintite în pro-
visoriu.

Gavr. Várady spune, că s'ar poté vorbi multu
despre căștiunea fiumană; densulu înse se marginescu
numai a presintă urmatoriulu proiectu de concluzu:
„Luandu-se spre știința raportulu comisiunei unguresci,
emisa în afacerea căștiunei fiumane, cameră impoterni-
cescu ministerulu, ca, pana se voru poté resolve defini-
tivu căștiunile pendinti, să intruduca unu provisoriu estu-
modu, ca cu sistarea activității comissariului regescu să
se numesca numai decătu unu guvernatoru; mai de-
parte, ministerulu să primesca și conduca administrați-
unea cetății și a districtului Fiumei, era comitatulu Fiume
să-lu predée guvernului croatu autonomu. În fine, de ora-
ce administrațiunea afaceriloru comune cu privire la
comerțu și marina nu pote suferi amănare, guvernulu
este invitatu a dispune și în privința numitelor afaceri
comerciale și marine.“

Minist. c. Iul. Andrássy primescu proiectulu
lui Várady, fiindu că acel'a este identicu cu raportulu
deputatiunei; de aici se pote vedé, continua oratorele, că
întră partite nu existe neci una diferință cu privire la
căștiunea fiumană; numai un'a nu o pote acceptă,
și această este, că i se impune ministerului a eșcută, fără
amănare, proiectulu din căștiune. Trebuie să se iee în
considerațiune intervalulu, care existe între acceptarea
proiectului și între aprobarea raportului deputatiunei
croate din partea dietei croate; proiectulu numai asié
pote avé valoare, dacă lu primescu și diet'a croată. Impa-
ciuirea n'a succésu definitivu, dreptu-ce intruducerea unui
provisoriu este neincungiurabile; Majest. Sa a cerutu, ca
afacerea această să se termine cu motivare co. na., deci
ar' fi necorect a delatură stadiulu interimalu. Oratorele

pote comunică liniscitu, că căștiunea această s'a pertratau
întră guvernulu ungurescu și celu croatu, și se pote
șperă, că diet'a croată, carea se va întruni cătu de cu-
rendu, va întinde mana guvernului ung. în căștiunea acé-
st'a. Incorporarea cotelului Fiume este una dorință vechia
a Croatiei, carea se va și realiză acumă; afacerile co-
merciale și marine sunt comune. Nu încape indoieala,
că diet'a croată va primu provisoriuulu; dreptu-ace'a pro-
pune, ca cameră să accepteze proiectulu lui Várady
cu clausul'a, că provisoriuulu va pasi în viața atunci,
cand diet'a croată va fi aprobatu raportulu deputati-
nei sale.

Col. Tiszá nu voiescu să ascepte, ca diet'a croată
să aprobeze raportulu deputatiunei sale; dreptu-ace'a pri-
mescu proiectulu lui Várady.

Franc. Deák spriginescu propunerea ministr.
Andrássy.

Președintele întreba, dacă cameră primescu rapor-
tulu deputatiunei regnicolare? — Se primescu. Așdou'a
întreba este, dacă cameră priveșcu de indestuloriu
teștulu propunerei, ce se cuprinde în raportu, și voiescu
a primu proiectulu lui Várady; care este mai detaiatu
și mai precisu?

Gavr. Várady observa, că nu se pote votă a
supra raportului deputatiunei regnicolare, de ora-ce
acelu-a conține numai principie generale, și e formulatu
în modu de totu nesigur.

C. Iul. Andrássy primescu proiectulu lui
Várady, de ora-ce e mai corect și mai precisu;
înse nu se pote învoi, ca guvernulu să fia invitatu a eș-
cută „numai decătu“ despusetiunile acestui proiectu.

Franc. Deák propune să se omita espressionea
„numai decătu“ și înlocu de „este invitatu“ să se dîca
„este impoternicitu.“ — Submitiendu-se la votu, drept'a
și stang'a estrema adopta proiectulu lui Várady, cu
modificațiunile facute de Franc. Deák.

Ședința se închiaia la 12^{1/2} ore m.

Ședința de la 17 mart.

Președinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll.
Din partea guvernului au fostu de facia ministrii: Ló-
nyay, Gorove și Horváth.

După cetirea și autenticarea procesului verbalu alu
ședinței din urma, președintele presinta camerei mai
multe petițiuni, cari se transpuna comisiuniloru res-
pective.

La ordenea dilei urmeza bugetulu camerei pentru
lun'a lui martisioru, preliminaru cu 79,443 fl. 8 cr. v. a.
— Se primescu.

Raportorulu comisiunei centrale, George Urházy,
raporta în privința proiectelor de legi relative: la spo-
rirea listei civile a Majest. Sale, la abrogarea dreptului
de alboragi, la modificațiunea legii despre sustinerea
provisoria a tribunaleloru financiarie, la acoperirea defi-
citurului postalu din 1869 și la pensunările comune. — Se
voru țipari și pune în debatarea camerei.

Ședința se închiaia la 11 ore a. m.

Rabagani, 15. martiu 1870.

On. Redacțiune!

În 12 martiu a. c. se țin în basrec'a din Ra-
bagani (cotelu Bihariei) parastasu pentru fe-
ricitul și demnulu de eterna memoria, Emanuelu
Gosdu, fostulu șeptemviru la curia regesca. La st.
liturgia, celebrata de doi preți: Vasiliu Damsia, ase-
soru consistoriale, și Elia Moga, paroculu locului, asi-
stata totu locuitorii, cu micu mare. După finirea st. mise,
Rev. D. Vas. Damsia rosti una cuventare foarte ni-
merita ocașiunei; în fine poporulu eșchiamă: „Domnedieu
să lu ierte, în totu anulul i vomu radică paosu!“

Florianu Popa,
docinte rom. gr. or. în
Rabagani.

Din cerculu alegatoriulu alu Diofrentiului-Mare.

Onorat'a redacțiune a „Feder“ este rogata a dá
publicității articolulu acestu-a:

„Qui tacet consentit.“

Invetiatoriulu gr. or. din Gavosdi'a Chinesu, de
frica că i se va impută ver-unu delictu în contră sen-
tencie de susu, carei-a se vede a fi densulu foarte cre-
dinciosu, recure prin numerulu 16. a. c. alu multu pretiui-
tului diurnal „Federatiunea“ înaintea tribunalului publicu
romanu, afirmandu, că densulu nu este tacutu, și dîce
cum-că sunt pure neadeveruri asertiunile dlui Vladu,
carele totu prin acelu diurnal, numerulu 12, ni enareza,
că cei 180 adunati la conferința din Saculu în 18. Febr.
a. t., la propunerea mentionatului invetiatoriu i-au datu
cuventulu de onore că voru votă cu densulu, și totu-si la
alegere si-au calcatu cuventulu.

Invetiatoriulu Chinesu spre denegarea acestor'a, ni
spune că elu nu a facutu propunerea, și încătu se țiene
de person'a lui ni argumenteaza că elu această nu-a po-
tutu face pentru-că 1. candu a ajunsu elu acolo, mama-
lig'a a fostu gat'a, a 2. pentru-că densulu nu a potutu

senti mai romanesce de câtu conferinția romano-serba d'in Temisiora.

Prin aceste argumente nu vedem resturnata asertiunea dlui Vladu, carea se reduce la aceea, cum-că adunatii dela Saculu i-au dat cuventulu de onore că voru votá pentru densulu, si apoi densii si-au calcatu cuventulu.

Acestu-a e punctulu de cestiune pro carele invetiatorulu nu-lu denega, adeca nu dice, că nu si-a datu cuventulu de onore d'impreuna cu consortii; ma nece nu dice, că nu au voitu sè-lu dèe, asiè dara „Qui tacet consentit“, asertiunea dlui Vladu cu totu dreptulu o luamu de adevzata.

Ce se tiene de propunere, Chinesu era nu dice că nu ar fi voitu sè o face, ci afirma numai că nu a potutu. — Acést'a i-o credemu toti cei ce scimu ce este vointia si ce este nepotintia. Dar' nu scimu de unde i-a purcesu acea nepotintia; dela conferinția d'in Temisiora? nu credemu, pentru-că nu amu mai auditu dela altulu sè se fia aprobatu acolo calcarea cuventulu de onore.

Dupa afirmatiunea propria a invetiatorulu la punctulu 1. ne convingemu cum-că aceea a procesu mai vertosu d'in cauza că mamalig'a a fostu gati'a, pentru-că d'in esperientia de tote dilele scimu de siguru, cum-că pre lume suntu destui, carii langa mamaliga si-dau cuventulu de onore — parol'a — era daca se gata mamalig'a, intorec dosulu, precum e proverbiulu romaniloru nostri: „miti'a meana celui cu clis'a in mana.“

Acestu caracteru sèu mai bine necaracteru e cunoscutu in genere de astutia vulpina, adeca vicienia vulpesca, si acést'a neci una-data nu amu observatu-o in ablegatulu nostru Vladu, de-si amu conversatu cu densulu diu'a si noptea, a casa si in caletoria; dar' neci dlu Chinesu ca conalegatoriu nu ni-a descoperitu acést'a neci una data, si neci acuma nu o intaresce cu vre-unu argumentu ci numai cu vorbe seci, — ca sè nu taca, dreptu ace'a dara nu-lu potemu sterge d'in rubrica calumniatoriloru malitiosi, ci-lu svatuimu asta-data, ca pre venitoriu sè ide in considerare si alta sentintia, totu in limba si literile strabune invescuta: „si tacuisses philosophus mansisses“, — apoi sè nu se tiena neci de un'a neconditionatu.

Tempu de vorbitu e odata

Si de tacutu alta data,

Nu incupe risu si plansu;

Neci foculu nu prinde loculu

Cu ap'a ce stinge foculu,

Apa rece, foculu stinsu.

Apropos! fric'a că voru trece prin lume de taci-bundi se vede că a cuprinsu animele mai multoru romani, si inca d'entre cei de frunte inteleginti, încatu asta-di se intrecu unii pre altii prin tote diurnalele in publicu a deonestá, inculpá, calumniá, defaimá si descoperi pana la extremitate, spre risulu si bucuria strainiloru, si spre durerea natiuniloru. Dora cugeta densii că publiculu ce tace consentiesce cu ei pentru astfelu de fapte vre una placere au bucuria? feresca domnulu Ddieu! Publiculu romanu ca crestinu nu escusa pre nimene altulu ce defaima pre fratele sèu de-o data in publicu, fara numai pre celu ce respecteza procedur'a dictata de salvatorulu lumei: „De-ti va pecatul fratele teu, mergi si lu certa pre elu, si de nu te va ascultá, mai iè cu tine doue au trei marturei, si de nu va ascultá neci de densii spune lu adunarii (publiculu).“

Pop'a Teodoru Cantone.

VARIETATI.

* (Publicamu cu placere scirea cã Junimea romana de la gimnasiulu d'in Bai'a-Mare a formatu una societate de lectura cu scopu de a-si creá una biblioteca d'in opuri si diuarie romanesce, unu coru vocalu si a se cultivá in limba si literatur'a nationale. Membri ai societatii sunt toti studentii romani de aici in numeru de 142 insi, cari au conferitu pana acum 50 fl. pentru fondulu societatii, care s'a mai sporitu cu 14 fl. de la trei binefacutori. S'au cumperatu pentru biblioteca 30 tomuri de carti cu 40 fl. S'au prenumeratu la „Albin'a“, „Famili'a“ si „Gura-Satului.“ „Federatiunea“ o avemu d'in bunavointia Dlu cantoru localu. Conducatorulu societatii este Dlu Ioanu Popu, profesorulu de limba si literatur'a romana. Comitetalu societatii s'au constituitu asiè: vpres. Ionu Giula, casieru Demet. Pecurariu, controloru Iuliu Popu, bibliotecariu Constant. Dascalu, vbibl. Ionu Cototiu, prefect. de cancelaria Aureliu Simonu, conducatoru in cantu Ionu Stefu, notariu Ionu Cernescianu. — D'in comandarea societatii: Paulu Demianu m. p. stud. in cl. VI.

* (In Brasiovu) s'au intemplat de 5 lune incoce siese-spre-diece falimente, d'entre cari done de negutiatori romani.

* (Poporatiunea cottulu Crasn'a), conformu numerarei d'in urma a poporulu, face 62,714 locuitori, d'entre cari 5996 sunt rom-cat., 36,905 grec.

cat., 17,745 de relegea elvetiana si 2042 gidani. Cu privire la ocupatiune, 524 sunt onoratori (oficiali), 22,932 economi si 1427 industriari. Seiu serie si ceti: 4189 barbati si 2163 femee, era numai a ceti. 1731 barbati si 2488 femee. Contributiunea cottulu face 231,343 fl. v. a. Are 12,157 case, 2917 cai, 6855 boi, 9540 vacce, 9257 vitiei, 802 biboli, 138 asini, 40,863 oi, 7961 capre si 20,936 porci (rimatori.)

* Junimea romana academica d'in Viena, dupa cum cetiramu in unulu d'in nrii trecuti ai „Traianului“, emise unu apelu cãtra junimea romana academica de la alte institute academice cu scopu d'a mediu loci una colucrare colectiva intru realisarea unei mari serbatori natiunale monumentale la momentulu divinulu erou romanu, Stefanu celu Mare (la Putn'a, in Bucovina) in diu'a de Santa-Maria an. c. Salutandu in inim'a nostra acesta idea m retia, amu acceptatu ca junimea nostra academica sè coresponda frumosulu apelu d'in Viena, si amu intelesu cu bucuria, că acea voce fratiésca afia resunetu la intréga tenerimea romana academica.

* Cetimu in „Gaz. Tr.“ de la 16 Mart. urmatorulu telegramu d'in Gherla: „Salutamu cu bucuria program'a intelegintei romane d'in Turda publicata si in Gaz. Transilvanici.“ Urméza 60 subscrieri. Totu in „Gaz.“ cetimu unu eco insufletitu si unu apelu alu junimei romane academice d'in Sabiu in favorulu infintiarei unei academie romane de drepturi. — Salutamu aceste manifestatiuni ale dorintieloru nostre legitime si natiunali.

* (Necrologu). EUFEMIA KATONA n. MANU cá socia, cu unic'a sa fiica EUFEMIA impreuna cu PETRU MANU consiliariu c. r. de finantia in pensiune, si FRANCISCA MANU ca soci, VERONICA si FLOREA n. KATONA ca sorori cu anim'a plena de intristare si dorere faeu cunoscutu că GEORGIU KATONA avocatulu si jurium inspectorulu alu clerulu gr. cat. d'in Archidieceasa de Alb'a Julia, dupa unu morbu indelungatu si greu de plumani, in etate de 29 ani a repausatu in Domnulu in 13 Martiu st. n. la 12 ore in amediulu de di. Osamentele lui s'au benecuventatu si asièdiatu in 15 a l. c. la 1 ore d. m. in cemetierulu gr. cat. d'in pratul de diosu. BLASIU in 13. Martiu 1870. — Fia-i tieren'a usiora!

* In Neoplant'a se arangia in 1. l. c. una adunare de poporu, despre a carei decurgere diuariulu „Reforma“ serie urmatoriele: In decursulu adunarei sosiá unulu dupa altulu telegrame de salutare. Unele d'intr'insele potu servi de esemplu: „Sè auda inimicii Serbiloru, că numele lui Miletiu, este numele nostru alu toturoru; cine-lu vatema pre elu, acela vatema natiunea serbésca si ne vatema pre noi!“ etc. Adunarea a creatu siepte concluse, d'entre cari celu d'antãiu suna asiè: „Noi radicamu cuventulu nostru contra fortiei si nedreptatii, reversate de Banulu Rauch, prin functiunarea sa, contra-ria constitutiunei, atãtu asupr'a regateloru Croatia si Slavonia, cătu si asupr'a Sirmiuului si protestãmu contra arbitriulu, cu care elu apesa materialminte si moralmente pe fratii nostri serbi si croati, in contra legiloru umanitatii si fara nice una responsabilitate.“ In punctulu alu cincileu, adunarea si-esprime desplacerea facia cu procedur'a dietei pestane, carea a estradatu pre Miletiu. Punctulu alu siepte-leu, care s'a primitu la propunerea lui Vladimiru Ioanoviciu, suna estu-modu: „Adunarea, protestandu contra fortiei si nedreptatii, in fine, invidieza pre Miletiu, fiindu-cã i-a succésu a intrá in catusie pentru libertate si a sanctiuná in fapta principiile, cari le-a sigilatu natiunea serbésca cu sangele sèu si cari traiescu in inim'a fia-carui Serbu!“

Sciri electrice.

Viena, 16. mart. Tote poterile catolice spriginesu pretensiunea Franciei, ca conciliulu sè mai amène cestiunea dogmei. — Arciducele Albrecht s'a reintorsu.

Viena, 16. mart. Listele secrete de conduita in armata s'au inlocuitu eu liste de calificatiune, cari le pote intelege fia-care oficiaru.

Viena, 16. martiu. Comitetalu confessiunалу acceptá mai fara nice una modificatiune proiectulu de lege d'in anulu trecutulu relativu la cununi'a civile. Demel s'a alesu referinte.

Viena, 16. mart. Comitetalu pentru bugetu se consultá asupr'a salarisarii invetiatoriloru de la scolele de mediulocu. Comitetalu, abatendu-se de la planulu regimului, acceptá pentru Viena salariulu de 1000 fl., pentru invetiatorii d'in alte locuri principale câte 800 fl., bani de cortelu pentru Viena si Triestu 300 fl., adause locali pentru cele lalte locuri principale 150 fl.

Viena, 17. mart. Imperatulu Napoleonu decorá pre arci-ducele Albrecht cu marea cruce a legiunei de onore.

Viena, 17. mart. Clubulu polonu, vediendu cu cãta greutate si cãtu de incetu curge discussiunea a supr'a resolutiunei, se consultá asta-sera cu tota seriozitatea pentru casulu unei repasri eventuale, n'a facutu inse nice unu conclusu.

Viena, 17. martiu. Legea financiaria pentru an. 1870, esita d'in consultariile comitetulu pentru bugetu, statoresce tote erogatiunile statulu in sum'a de 320,646,158 fl. si tote perceptiunile statulu in sum'a de 317,195,040 fl. Pentru acoperirea neajunsulu concede a se face una detoria flotanta de 3,451,118 fl.

Constantinopole, 17. mart. Nubar Pasi'a se astepta ai-i. Interpretele vice-rege cu a sositu degiá. Se dice, că si vice-regele va cercetá Constantinopolea.

Parisiu, 17. mart. De-si tote poterile catolice spriginira parerile si pretensiunile regimulu francesu facia cu conciliulu, totu-si se dice, că nu voru tramite deputati extraordinari la conciliu. Pre de alta parte poterile catolice se svatnescu intre sine, ca drepturiloru civile amenintiate de schem'a conciliulu sè li castige respectu pre calea legiloru sustatorie.

Trieste, 17. mart. (Post'a de Levante.) Aten'a, 12 mart. In mai multe provincie s'au intemplat conflicte d'in cauza alegeriloru comunale, ce se accepta. Guvernulu numesce unu comandante militariu in Peloponesu. Se va tramite acolo si una compania de pioneri.

Karlsruhe, 18. mart. Camer'a prima respinse, d'in cause de oportunitate, conclusu camerei a dou'a, relativu la abrogarea pedepsei de morte.

Constantinopole, 17. mart. Nailoru comerciale li s'a conceu a trece liberu si noptea d'in Dardanele si Bosforu in marea mediterana si cea negra. Noue diecimi d'entre armeni catolici s'au deapartitu de patriarculu Hassoun.

Madridu, 17. mart. Se afirma, că guvernulu a decisu facia de stimulasiunea d'in Rom'a a nu tramite neci unu representante la conciliu. Se crede, că proclamarea infalibilitatii papali vstricá multu autoritateri si intereselor beserece spaniole. Aci in locu existe tolerantia perfect atãtu in cestiuni religiose cãtu si in cele politice. Servitorii diferiteloru culte si apartienetorii toturoru partiteloru politice se bucura de libertate deplina.

Londra, 17. mart. Bilulu guvernulu pentru restituirea ordinei legali in Irlandia contien urmatoriele: Posiederea pistolorulu este oprita. Posiederea armelor si vendiarea pravulu de cc pusca se restringe. Strainii suspiciunati se vor arestá. Carcimele trebuescu inchise cu apusulu so al relui. Unele delictes se voru judecá in modu su ci mariu. Autoritatile sunt impoternicite a suspenda diuariele. Acestoru-a inse li este concessa apelatiunea.

Versietiu, 18. mart. Domineca se vpetiené aici, sub cerulu liberu, unu meetingu maru serbescu. Scopulu meetingulu este a acceptá conclusele adunarii populare d'in Neoplant'a si votá deputatulu Svetozaru Miletics incredorulu serbiloru.

Burs'a de Viena 18. Mart. 1870.

5% metall.	61.55	Londra	124.20
Imprum. nat.	71.50	Argintu	121.35
Sorti d'in 1860	98.30	Galbenu	5.85
Act. de banca	725.—	Napoleond'or	9.89
Act. inst. cred.	282.40		

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMANU**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU.**